

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
36019669	IES Armando Cotarelo Valledor	Vilagarcía de Arousa	2022/2023

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Relixión católica	1º ESO	1	35

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	4
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	5
4.1. Concrecións metodolóxicas	15
4.2. Materiais e recursos didácticos	17
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	18
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	18
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	19
6. Medidas de atención á diversidade	19
7.1. Concreción dos elementos transversais	20
7.2. Actividades complementarias	21
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	21
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	23
9. Outros apartados	24

1. Introducción

Coa incorporación da materia de Relixión ao currículo da Educación Secundaria Obrigatoria, a lexislación educativa en España é coherente coa Declaración Universal dos Dereitos Humanos de 1948, que recoñece o dereito de todos a unha educación integral e o dereito preferente das familias a elixir tipo de educación que deben dar aos seus fillos e fillas. Estes dereitos e liberdades fundamentais están así recoñecidos no Pacto Internacional de Dereitos Económicos, Sociais e Culturais de 1966 e na Carta dos Dereitos Fundamentais da Unión Europea de 2000. A LOMLOE, ademais, no apartado primeiro do seu artigo primeiro, ten garantu o cumprimento efectivo dos dereitos da infancia, tal como establece a Convención sobre os Dereitos do Neno. Son referentes básicos do dereito internacional ratificado polo Estado español. Cumpre así o establecido na Constitución Española de 1978 no seu Título Primeiro sobre dereitos e liberdades fundamentais, en canto á liberdade relixiosa e ao dereito á educación. Neste marco propónse o ensino da Relixión Católica como materia curricular obrigatoria dos centros e de libre elección para as familias. Forma parte da proposta educativa necesaria para o pleno desenvolvemento da personalidade do alumnado.

O currículo da materia de Relixión Católica é froito dun fecundo diálogo da Teoloxía, fonte epistemolóxica que achega os coñecementos básicos imprescindibles para unha formación integral na escola inspirada na visión cristiá da vida, con outras fontes curriculares, especialmente a psicopedagóxica, que orientan o proceso educativo necesario na Educación Secundaria Obrigatoria. O deseño curricular da materia de Relixión Católica tivo en conta o contexto global que está a vivir a educación nas primeiras décadas do século XXI: dialogou co marco europeo da educación nas súas competencias clave de 2018 e quere integrar nas súas horizonte de 2025, deixouse interpelar pola sensibilidade dos obxectivos de desenvolvemento sostible e da cidadanía global e intercultural, e tivo en conta a oportunidade de reimaxinar o futuro da educación, priorizando aprender a ser e convivir cos demais. Ao mesmo tempo, deixouse incidir polos compromisos do Pacto Educativo Global, impulsado pola Igrexa Católica, que salienta a centralidade da persoa nos procesos educativos, escoitando ás novas xeracións, acollendo todas as realidades persoais e culturais, a promoción da muller, a responsabilidade familiar, a educación para unha nova política e economía, e o coidado da casa común. Especialmente, o currículo de Relixión Católica está aberto ás iniciativas eclesiais da Misión 4.7, sobre ecoloxía integral, e do Alto Comisionado para a Fraternidade Humana integrada por diversas relixións para construír un fogar común e paz mundial. Deste xeito, o ensino da relixión católica, mantendo a súa peculiaridade e a esencia do diálogo fe-cultura e fe-razón que a caracterizou na democracia, acolle os signos dos tempos e responde aos retos da educación neste XXI. século.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Identificar, valorar e expresar os elementos crave da dignidade e identidade persoal a través da interpretación de biografías significativas, para asumir a propia dignidade e aceptar a identidade persoal, respectar a dos outros, e desenvolver con liberdade un proxecto de vida con sentido.	1-3			1-4	1-2-4-5		2-3	3
OBX2 - Valorar a condición relacional do ser humano, desenvolvendo destrezas e actitudes sociais orientadas á xustiza e á mellora da convivencia tendo en conta o maxisterio social da Igrexa, para aprender a vivir con outros e contribuír á fraternidade universal e a sustentabilidade do planeta.	2-5	3	5	3	3	1-2-4	1	
OBX3 - Asumir os desafíos da humanidade desde unha perspectiva inclusiva recoñecendo as necesidades individuais e sociais, discerníndoos coas claves do <i>¿Reino de Deus¿</i> , para implicarse persoal e profesionalmente na transformación social e o logro do ben común.	1-5		3	1	3	3-4	1	3

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX4 - Interpretar e admirar o patrimonio cultural nas súas diferentes expresións, recoñecendo que son portadoras de identidades e sentido, apreciando como o cristianismo se ha encarnado en manifestacións diversas, para desenvolver sentido de pertenza, participar na construción da convivencia e promover o diálogo intercultural no marco dos dereitos humanos.	4	3		2-3		3		1-2-4
OBX5 - Recoñecer e apreciar a propia interioridade, a experiencia espiritual e relixiosa, presente en todas as culturas e sociedades, comprendendo a experiencia de personaxes relevantes e valorando as posibilidades do relixioso, para discernir posibles respostas ás preguntas sobre o sentido da vida, e favorecer o respecto entre as diferentes tradicións relixiosas.	1				1-3-5	3	2	1-3
OBX6 - Identificar e comprender os contidos esenciais da Teoloxía cristiá, contemplando e valorando a contribución da tradición cristiá á procura da verdade, para dispoñer dunha síntese do cristianismo que permita dialogar con outras tradicións, paradigmas e cosmovisións.	2-3		4	1	4-5	1-4	3	1

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	AS MIÑAS PERTENZAS	Todos necesitamos raíces, pertenzas, que axuden a conformar a nosa identidade. Esta situación de aprendizaxe pretende que o alumno identifique, recoñeza e valore a súa propia rede de vínculos constitutivos	12	4	X		
2	ATOPARSE E RECOÑECERSE	Todas as persoas deben saber que son importantes para alguén. Nesta situación de aprendizaxe, o alumnado comprenderá a importancia das relacións auténticas para conformar gradualmente a identidade persoal.	12	4	X		
3	Ó ENCONTRO DOS DEMÁIS	Todas as persoas temos os mesmos dereitos e dignidade e unha identidade propia, que para os cristiáns ven de ser creadas por Deus. Nesta situación de aprendizaxe, o alumnado descubrirá a igual dignidade de todos os seres humanos e a responsabilidade de coidar a Casa común.	12	4	X		
4	RITOS E COSTUMES	Todas as persoas e culturas temos unha serie de ritos e costumes cos que expresamos a nosa identidade cultural. Nesta situación de aprendizaxe, o alumnado descubrirá que, a pesar da	12	4		X	

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
4	RITOS E COSTUMES	diversidade de ritos, pola súa forza simbólica, serven para expresar actitudes profundas cara a un mesmo, aos demais ou a Deus.	12	4		X	
5	ENCUNTROS QUE SE NARRAN	O ser humano comunícase, consigo mesmo e cos demais, a través da palabra. Do mesmo xeito, Deus se comunica co ser humano a través da natureza, no interior de cada ser humano e a través do texto bíblico. Nesta situación de aprendizaxe, o alumnado descubrirá o valor da palabra, para o encontro cos demais e con Deus.	13	4		X	
6	A CULTURA, LUGAR DE ENCONTRO	Todas as relacións que establecen as persoas veñen determinadas pola mediación cultural. Nesta situación de aprendizaxe, o alumnado descubrirá que as expresións artísticas e as culturas son unha posibilidade de atoparse cun mesmo, cos demais e con Deus.	13	5		X	
7	O ENCONTRO CON XESÚS	Na biografía de cada persoa hai encontros que nos impactan ou nos transforman. Os encontros con Xesús tiñan esa capacidade. Nesta situación de aprendizaxe, o alumnado descubrirá que os encontros con Xesús foron consecuencia da súa relación con Deus e como o seguimento cristián, tamén hoxe, se basea no encontro con Xesús.	13	5			X
8	UNHA IGREXA QUE SAE Ó ENCONTRO	Necesitamos o encontro cos demais para o noso desenvolvemento persoal. A Igrexa, cumprindo o mandato de Xesús, debe prestar máis atención ás persoas excluídas. Nesta situación de aprendizaxe, o alumnado descubrirá, seguindo o exemplo de Xesús, a importancia de achegarse ás persoas necesitadas.	13	5			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	AS MIÑAS PERTENZAS	4

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Identificar as características da visión bíblica sobre o ser humano, relacionándoa coa dignidade persoal, recoñecéndoa nos outros.	escribir unha carta a Deus dando grazas porque todas as persoas somos irmans.	PE	60
CA1.4 - Desenvolver empatía e recoñecemento da diversidade persoal e social, inspirándose no ser relational de Deus, manifestado na historia da salvación.	facer un resume da película de Moises		
CA1.5 - Xerar actitudes de xustiza e solidariedade, respectando a diversidade e tomando conciencia da responsabilidade compartida e a común pertenza, no horizonte do Reino de Deus.	reflexión persoal escrita sobre un video de Manos unidas		
CA1.1 - Describir e aceptar os trazos e dimensións fundamentais da identidade persoal, analizando relatos bíblicos de vocación e misión, así como outras biografías significativas.	biografía de Abraham e Moisés	TI	40
CA1.3 - Adquirir habilidades e actitudes de relación con outros, poñendo en práctica estratexias efectivas de reflexión e de comunicación, de axuda mutua, de participación e de inclusión, orientadas á mellora da convivencia na familia e na escola como expresión da fraternidade universal.	enumerar unha cualidade positiva de tres compañeiros da clase		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dignidade humana e proxecto persoal na visión cristiá da vida. - Trazos e dimensións fundamentais da vida humana en relación coa visión cristiá da persoa. - Relacións fundamentais da persoa: consigo mesma, cos demais, coa natureza e con Deus. - Relatos bíblicos e biografías sobre vocación e misión. - Habilidades e actitudes de escoita, empatía e expresión asertiva para unha comunicación interpersonal. - A espiritualidade e a experiencia relixiosa como realización humana e social. A súa relación cos sacramentos. - Aprecio da oración e a contemplación na tradición xudeocristiana e outras relixións como encontro coa bondade, a verdade e a beleza e posibilidade para o diálogo intercultural e interrelixioso. - Cosmovisión, identidade cristiá e expresión cultural. - A Biblia, Palabra de Deus en palabras humanas que narra a relación entre Deus e o seu Pobo, a súa composición e xéneros literarios. - As claves bíblicas de Alianza, Pobo, e Historia na comprensión da dimensión creatural e relational da persoa e as súas consecuencias. - Corresponsables no coidado das persoas e do planeta.

UD	Título da UD	Duración
2	ATOPARSE E RECOÑECERSE	4

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Identificar as características da visión bíblica sobre o ser humano, relacionándoa coa dignidade persoal, recoñecéndoa nos outros.	ter os apuntes dados polo profesor na libreta de clase	PE	40
CA1.4 - Desenvolver empatía e recoñecemento da diversidade persoal e social, inspirándose no ser relacional de Deus, manifestado na historia da salvación.	ter os apuntes dados polo profesor na libreta de clase		
CA1.1 - Describir e aceptar os trazos e dimensións fundamentais da identidade persoal, analizando relatos bíblicos de vocación e misión, así como outras biografías significativas.	enumerar 3 matriarcas do antigo testamento	TI	60
CA1.3 - Adquirir habilidades e actitudes de relación con outros, poñendo en práctica estratexias efectivas de reflexión e de comunicación, de axuda mutua, de participación e de inclusión, orientadas á mellora da convivencia na familia e na escola como expresión da fraternidade universal.	participar en una actividade por parellas		
CA1.5 - Xerar actitudes de xustiza e solidariedade, respectando a diversidade e tomando conciencia da responsabilidade compartida e a común pertenza, no horizonte do Reino de Deus.	presentar un debuxo sobre un conto		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dignidade humana e proxecto persoal na visión cristiá da vida. - Trazos e dimensións fundamentais da vida humana en relación coa visión cristiá da persoa. - Relacións fundamentais da persoa: consigo mesma, cos demais, coa natureza e con Deus. - Relatos bíblicos e biografías sobre vocación e misión. - Habilidades e actitudes de escoita, empatía e expresión asertiva para unha comunicación interpersonal. - A espiritualidade e a experiencia relixiosa como realización humana e social. A súa relación cos sacramentos. - Aprecio da oración e a contemplación na tradición xudeocristiana e outras relixións como encontro coa bondade, a verdade e a beleza e posibilidade para o diálogo intercultural e interrelixioso. - Cosmovisión, identidade cristiá e expresión cultural. - A Biblia, Palabra de Deus en palabras humanas que narra a relación entre Deus e o seu Pobo, a súa composición e xéneros literarios. - Xesucristo, revelación plena de Deus e acontecemento e salvación para a humanidade. - A experiencia e as crenzas cristiás expresadas no Credo da Igrexa católica. - Corresponsables no coidado das persoas e do planeta.

UD	Título da UD	Duración
3	Ó ENCONTRO DOS DEMÁIS	4

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Describir e aceptar os trazos e dimensións fundamentais da identidade persoal, analizando relatos bíblicos de vocación e misión, así como outras biografías significativas.	facer a ficha "eu son..."	PE	40
CA1.4 - Desenvolver empatía e recoñecemento da diversidade persoal e social, inspirándose no ser relacional de Deus, manifestado na historia da salvación.	presentar apuntes na libreta de clase		
CA1.2 - Identificar as características da visión bíblica sobre o ser humano, relacionándoa coa dignidade persoal, recoñecéndoa nos outros.	debuxar un versículo da biblia	TI	60
CA1.3 - Adquirir habilidades e actitudes de relación con outros, poñendo en práctica estratexias efectivas de reflexión e de comunicación, de axuda mutua, de participación e de inclusión, orientadas á mellora da convivencia na familia e na escola como expresión da fraternidade universal.	enumerar 3 cualidades dun compañeiro		
CA1.5 - Xerar actitudes de xustiza e solidariedade, respectando a diversidade e tomando conciencia da responsabilidade compartida e a común pertenza, no horizonte do Reino de Deus.	enumerar 2 ONX que traballen polo ben común		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dignidade humana e proxecto persoal na visión cristiá da vida. - Trazos e dimensións fundamentais da vida humana en relación coa visión cristiá da persoa. - Relacións fundamentais da persoa: consigo mesma, cos demais, coa natureza e con Deus. - Relatos bíblicos e biografías sobre vocación e misión. - Habilidades e actitudes de escoita, empatía e expresión asertiva para unha comunicación interpersoal. - A espiritualidade e a experiencia relixiosa como realización humana e social. A súa relación cos sacramentos. - Aprecio da oración e a contemplación na tradición xudeocristiana e outras relixións como encontro coa bondade, a verdade e a beleza e a posibilidade para o diálogo intercultural e interrelixioso. - Cosmovisión, identidade cristiá e expresión cultural. - A Biblia, Palabra de Deus en palabras humanas que narra a relación entre Deus e o seu Pobo, a súa composición e xéneros literarios. - A experiencia e as crenzas cristiás expresadas no Credo da Igrexa católica. - Corresponsables no coidado das persoas e do planeta.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Xesucristo e a súa relación cos grupos sociais e relixiosos da época, e a súa opción preferente polas persoas máis desfavorecidas. - Dinámicas persoais e sociais que dificultan ou impiden a construción do ben común, á luz do Evanxeo e da Tradición cristiá. - As diversas igrexas e comunidades cristiás coas súas propostas éticas para a vida en sociedade. - A valoración positiva da Igrexa cara á diversidade relixiosa e as súas expresións. - Situacións próximas de inxustiza e exclusión analizadas criticamente desde o maxisterio social da Igrexa. - Proxectos sociais da Igrexa ao longo da súa historia e a súa achega á inclusión social e á ecoloxía integral.

UD	Título da UD	Duración
4	RITOS E COSTUMES	4

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.5 - Xerar actitudes de xustiza e solidariedade, respectando a diversidade e tomando conciencia da responsabilidade compartida e a común pertenza, no horizonte do Reino de Deus.	escribir na libreta un versículo da biblia que fale da xustiza		
CA1.6 - Analizar as necesidades sociais, identificando as situacións de inxustiza, violencia e discriminación, coas súas causas, discerníndoas segundo o proxecto do Reino de Deus, implicándose en propostas de transformación social.	por parellas escribir 2 situacións de inxustiza da nosa sociedade	PE	50
CA1.7 - Situar e interpretar as expresións culturais e as súas linguaxes nos seus contextos históricos, apreciando a súa contribución á identidade persoal e social e aos Dereitos Humanos, facilitando a convivencia e o diálogo intercultural.	escribir na libreta dos artigos dos Dereitos Humanos		
CA1.8 - Razoar como a fe cristiá, no presente e ao longo da historia, fíxose cultura, interpretando o patrimonio literario, artístico e cultural e valorándoo como expresión da encarnación da mensaxe cristiá en diferentes linguaxes.	escribir na libreta o nome dun cuadro relixioso		
CA1.9 - Valorar a experiencia espiritual e relixiosa como dimensión humana e social propia de todos os pobos e culturas, coñecendo a especificidade da espiritualidade xudeocristiana e doutras relixións.	video de TAIZĚ. resume.	TI	50
CA1.12 - Elaborar unha primeira síntese da fe cristiá, subliñando a súa capacidade para o diálogo entre a fe e a razón, entre a fe e a cultura, mantendo as conviccións propias con pleno respecto ás dos outros.	escribir na libreta o nome dun científico crente		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- Dignidade humana e proxecto persoal na visión cristiá da vida.
- Habilidades e actitudes de escoita, empatía e expresión asertiva para unha comunicación interpersoal.
- A espiritualidade e a experiencia relixiosa como realización humana e social. A súa relación cos sacramentos.
- Aprecio da oración e a contemplación na tradición xudeocristiana e outras relixións como encontro coa bondade, a verdade e a beleza e a posibilidade para o diálogo intercultural e interrelixioso.
- Cosmovisión, identidade cristiá e expresión cultural.
- A Biblia, Palabra de Deus en palabras humanas que narra a relación entre Deus e o seu Pobo, a súa composición e xéneros literarios.
- A proposta ética e relixiosa do Reino de Deus en sociedades plurais.
- María, Nai de Xesús e Nai da Igrexa, testemuña da fe.
- Comprensión dos símbolos e as celebracións da liturxia cristiá, dos sacramentos e da súa teoloxía.
- Corresponsables no coidado das persoas e do planeta.
- As diversas igrexas e comunidades cristiás coas súas propostas éticas para a vida en sociedade.
- A valoración positiva da Igrexa cara á diversidade relixiosa e as súas expresións.

UD	Título da UD	Duración
5	ENCUNTROS QUE SE NARRAN	4

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Describir e aceptar os trazos e dimensións fundamentais da identidade persoal, analizando relatos bíblicos de vocación e misión, así como outras biografías significativas.	escribir a biografía dunha matriarca bíblica	PE	80
CA1.6 - Analizar as necesidades sociais, identificando as situacións de inxustiza, violencia e discriminación, coas súas causas, discerníndoas segundo o proxecto do Reino de Deus, implicándose en propostas de transformación social.	escribir na libreta unhas liñas sobre CARITAS		
CA1.7 - Situar e interpretar as expresións culturais e as súas linguaxes nos seus contextos históricos, apreciando a súa contribución á identidade persoal e social e aos Dereitos Humanos, facilitando a convivencia e o diálogo intercultural.	facer un debuxo sobre o dereito a Educación		
CA1.9 - Valorar a experiencia espiritual e relixiosa como dimensión humana e social propia de todos os pobos e culturas, coñecendo a especificidade da espiritualidade xudeocristiana e doutras relixións.	escribir o nome de dos oraciones cristianas		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.10 - Respetar as diferentes igrexas e tradicións relixiosas, coñecendo e valorando as crenzas, ritos, símbolos e principios de cada unha delas, tendo elementos de xuízo persoal que favorezan o diálogo interrelixioso.	escribir na libreta o nome das relixións que conviven en España		
CA1.11 - Identificar a Xesucristo como núcleo esencial do cristianismo, e a Biblia como libro do Pobo de Deus, valorando as súas achegas á vida das persoas e as sociedades.	facer por parellas unha pequena biografía de Xesús		
CA1.8 - Razoar como a fe cristiá, no presente e ao longo da historia, fíxose cultura, interpretando o patrimonio literario, artístico e cultural e valorándoo como expresión da encarnación da mensaxe cristiá en diferentes linguaxes.	identificar o nome de tres templos galegos	TI	20
CA1.12 - Elaborar unha primeira síntese da fe cristiá, subliñando a súa capacidade para o diálogo entre a fe e a razón, entre a fe e a cultura, mantendo as conviccións propias con pleno respecto ás dos outros.	escribir na libreta o nome dunha muller científica cristiana		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dignidade humana e proxecto persoal na visión cristiá da vida. - Relatos bíblicos e biografías sobre vocación e misión. - Habilidades e actitudes de escoita, empatía e expresión asertiva para unha comunicación interpersonal. - A espiritualidade e a experiencia relixiosa como realización humana e social. A súa relación cos sacramentos. - Aprecio da oración e a contemplación na tradición xudeocristiana e outras relixións como encontro coa bondade, a verdade e a beleza e a posibilidade para o diálogo intercultural e interrelixioso. - Cosmovisión, identidade cristiá e expresión cultural. - A Biblia, Palavra de Deus en palabras humanas que narra a relación entre Deus e o seu Pobo, a súa composición e xéneros literarios. - As claves bíblicas de Alianza, Pobo, e Historia na comprensión da dimensión creatural e relacional da persoa e as súas consecuencias. - A proposta ética e relixiosa do Reino de Deus en sociedades plurais. - María, Nai de Xesús e Nai da Igrexa, testemuña da fe. - Comprensión dos símbolos e as celebracións da liturxia cristiá, dos sacramentos e da súa teoloxía. - Estratexias de análises de obras de contido relixioso en distintas linguaxes, apreciando a achega do cristianismo á cultura. - Corresponsables no coidado das persoas e do planeta.

UD	Título da UD	Duración
6	A CULTURA, LUGAR DE ENCONTRO	5

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Describir e aceptar os trazos e dimensións fundamentais da identidade persoal, analizando relatos bíblicos de vocación e misión, así como outras biografías significativas.	enumerar na libreta santos católicos do s. XXI	PE	80
CA1.5 - Xerar actitudes de xustiza e solidariedade, respectando a diversidade e tomando conciencia da responsabilidade compartida e a común pertenza, no horizonte do Reino de Deus.	enumerar na libreta 3 situacións bélicas da actualidade no noso planeta		
CA1.6 - Analizar as necesidades sociais, identificando as situacións de inxustiza, violencia e discriminación, coas súas causas, discerníndoas segundo o proxecto do Reino de Deus, implicándose en propostas de transformación social.	enumerar tres ONXS que traballen pola solidariedade		
CA1.7 - Situar e interpretar as expresións culturais e as súas linguaxes nos seus contextos históricos, apreciando a súa contribución á identidade persoal e social e aos Dereitos Humanos, facilitando a convivencia e o diálogo intercultural.	enumerar tres premios Nobeles da Paz do século XXI		
CA1.9 - Valorar a experiencia espiritual e relixiosa como dimensión humana e social propia de todos os pobos e culturas, coñecendo a especificidade da espiritualidade xudeocristiana e doutras relixións.	escribir na libreta o nome das relixións monoteístas		
CA1.10 - Respetar as diferentes igrexas e tradicións relixiosas, coñecendo e valorando as crenzas, ritos, símbolos e principios de cada unha delas, tendo elementos de xuízo persoal que favorezan o diálogo interrelixioso.	escribir na libreta o nome das tres ramas do cristianismo		
CA1.11 - Identificar a Xesucristo como núcleo esencial do cristianismo, e a Biblia como libro do Pobo de Deus, valorando as súas achegas á vida das persoas e as sociedades.	escribir na libreta tres milagros de Xesús		
CA1.8 - Razoar como a fe cristiá, no presente e ao longo da historia, fíxose cultura, interpretando o patrimonio literario, artístico e cultural e valorándoo como expresión da encarnación da mensaxe cristiá en diferentes linguaxes.	recoñecer as imaxes das principais catedrais galegas	TI	20
CA1.12 - Elaborar unha primeira síntese da fe cristiá, subliñando a súa capacidade para o diálogo entre a fe e a razón, entre a fe e a cultura, mantendo as conviccións propias con pleno respecto ás dos outros.	facer un debuxo de diferentes símbolos relixiosos		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dignidade humana e proxecto persoal na visión cristiá da vida. - Habilidades e actitudes de escoita, empatía e expresión asertiva para unha comunicación interpersoal. - A espiritualidade e a experiencia relixiosa como realización humana e social. A súa relación cos sacramentos. - Aprecio da oración e a contemplación na tradición xudeocristiana e outras relixións como encontro coa bondade, a verdade e a beleza e posibilidade para o diálogo intercultural e interrelixioso. - Cosmovisión, identidade cristiá e expresión cultural. - A Biblia, Palabra de Deus en palabras humanas que narra a relación entre Deus e o seu Pobo, a súa composición e xéneros literarios. - Xesucristo, revelación plena de Deus e acontecemento e salvación para a humanidade. - A proposta ética e relixiosa do Reino de Deus en sociedades plurais. - Comprensión dos símbolos e as celebracións da liturxia cristiá, dos sacramentos e da súa teoloxía. - Corresponsables no coidado das persoas e do planeta.

UD	Título da UD	Duración
7	O ENCONTRO CON XESÚS	5

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Describir e aceptar os trazos e dimensións fundamentais da identidade persoal, analizando relatos bíblicos de vocación e misión, así como outras biografías significativas.	enumerar ós 12 apóstolos de Xesús na libreta de clase.	PE	40
CA1.10 - Respetar as diferentes igrexas e tradicións relixiosas, coñecendo e valorando as crenzas, ritos, símbolos e principios de cada unha delas, tendo elementos de xuízo persoal que favorezan o diálogo interrelixioso.	escribir na libreta o nome do textos sagrados do Islan e máis do Xudaismo		
CA1.9 - Valorar a experiencia espiritual e relixiosa como dimensión humana e social propia de todos os pobos e culturas, coñecendo a especificidade da espiritualidade xudeocristiana e doutras relixións.	facer un debuxo do Noso Pai	TI	60
CA1.11 - Identificar a Xesucristo como núcleo esencial do cristianismo, e a Biblia como libro do Pobo de Deus, valorando as súas achegas á vida das persoas e as sociedades.	facer un debuxo do versículo do evanxeo no que Xesús di " eu son a luz do mundo"		
CA1.12 - Elaborar unha primeira síntese da fe cristiá, subliñando a súa capacidade para o diálogo entre a fe e a razón, entre a fe e a cultura, mantendo as conviccións propias con pleno respecto ás dos outros.	leer en clase a parábola do "bo samaritano"		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dignidade humana e proxecto persoal na visión cristiá da vida. - Habilidades e actitudes de escoita, empatía e expresión asertiva para unha comunicación interpersoal. - Aprecio da oración e a contemplación na tradición xudeocristiana e outras relixións como encontro coa bondade, a verdade e a beleza e posibilidade para o diálogo intercultural e interrelixioso. - Cosmovisión, identidade cristiá e expresión cultural. - A Biblia, Palabra de Deus en palabras humanas que narra a relación entre Deus e o seu Pobo, a súa composición e xéneros literarios. - Xesucristo, revelación plena de Deus e acontecemento e salvación para a humanidade. - Corresponsables no coidado das persoas e do planeta.

UD	Título da UD	Duración
8	UNHA IGREXA QUE SAE Ó ENCONTRO	5

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Describir e aceptar os trazos e dimensións fundamentais da identidade persoal, analizando relatos bíblicos de vocación e misión, así como outras biografías significativas.	facer unha pequena biografía de Teresa de Calcuta por parellas	PE	80
CA1.3 - Adquirir habilidades e actitudes de relación con outros, poñendo en práctica estratexias efectivas de reflexión e de comunicación, de axuda mutua, de participación e de inclusión, orientadas á mellora da convivencia na familia e na escola como expresión da fraternidade universal.	contestar no cuaderno de clase qué pode facer eu para evitar o bullying . traballo por parellas		
CA1.9 - Valorar a experiencia espiritual e relixiosa como dimensión humana e social propia de todos os pobos e culturas, coñecendo a especificidade da espiritualidade xudeocristiana e doutras relixións.	definir na libreta de clase qué é o sacramento do bautismo		
CA1.10 - Respetar as diferentes igrexas e tradicións relixiosas, coñecendo e valorando as crenzas, ritos, símbolos e principios de cada unha delas, tendo elementos de xuízo persoal que favorezan o diálogo interrelixioso.	escribir na libreta de clase cal é o rito de iniciación na relixión xudea		
CA1.11 - Identificar a Xesucristo como núcleo esencial do cristianismo, e a Biblia como libro do Pobo de Deus, valorando as súas achegas á vida das persoas e as sociedades.	definir qué é a Biblia e cantas partes ten, diferenciar entre o Antigo e o Novo Testamento		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.12 - Elaborar unha primeira síntese da fe cristiá, subliñando a súa capacidade para o diálogo entre a fe e a razón, entre a fe e a cultura, mantendo as conviccións propias con pleno respecto ás dos outros.	breve resumo da biografía de Tomás de Aquino. traballo de grupo.	TI	20

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dignidade humana e proxecto persoal na visión cristiá da vida. - Habilidades e actitudes de escoita, empatía e expresión asertiva para unha comunicación interpersonal. - Aprecio da oración e a contemplación na tradición xudeocristiana e outras relixións como encontro coa bondade, a verdade e a beleza e posibilidade para o diálogo intercultural e interrelixioso. - Cosmovisión, identidade cristiá e expresión cultural. - A Biblia, Palabra de Deus en palabras humanas que narra a relación entre Deus e o seu Pobo, a súa composición e xéneros literarios. - Xesucristo, revelación plena de Deus e acontecemento e salvación para a humanidade. - Comprensión dos símbolos e as celebracións da liturxia cristiá, dos sacramentos e da súa teoloxía. - Estratexias de análises de obras de contido relixioso en distintas linguaxes, apreciando a achega do cristianismo á cultura. - Corresponsables no coidado das persoas e do planeta. - Dinámicas persoais e sociais que dificultan ou impiden a construción do ben común, á luz do Evanxeo e da Tradición cristiá. - As diversas igrexas e comunidades cristiás coas súas propostas éticas para a vida en sociedade. - A valoración positiva da Igrexa cara á diversidade relixiosa e as súas expresións. - Situacións próximas de inxustiza e exclusión analizadas criticamente desde o maxisterio social da Igrexa. - Proxectos sociais da Igrexa ao longo da súa historia e a súa achega á inclusión social e á ecoloxía integral.

4.1. Concrecións metodolóxicas

PRINCIPIOS METODOLÓXICOS:

No proceso educativo preténdese que cada alumno alcance o seu máximo desenvolvemento persoal. Para conseguilo, é preciso espertar o interese e fomentar a actitude positiva e a creatividade no traballo escolar. Na clase de relixión non resultará difícil crear este ambiente de participación, xa que o feito relixioso está aí, na vida cotiá e na historia cultural do individuo e do grupo. O profesor solicita colaboración ós alumnos: unhas veces para expoñer as súas experiencias nun diálogo vivo, outras para investigar con máis profundidade e presentar as conclusións por escrito. Na ensinanza da relixión deben empregarse tódolos métodos pedagóxicos. O estudo de casos concretos, a investigación individual ou grupal, o diálogo na clase, a exposición de temas, o análise de determinadas situacións, o debate sobre noticias impactantes, etc. Os criterios pedagóxicos serían os seguintes:

a) Partir da experiencia do alumno: O alumno posúe un conxunto de experiencias e de ideas sobre a realidade que o rodea, que deben ser empregadas como punto de partida para os seus novos aprendizaxes e coñecementos. O conectar coa experiencia do alumno espertase nel un maior interese e motivación, o cal é de gran importancia nos

años da Educación Secundaria. Ademais con iso facilitarase a adquisición de aprendizaxes significativas.

b) Conceder unha particular importancia á actividade persoal do alumno: suscitando e favorecendo o exercicio das súas facultades e das súas capacidades, o que contribúe a un aprendizaxe máis significativo e máis dinámico. Por outra parte, o feito de que se potencie o traballo persoal non significa que se reste importancia ó traballo en grupo, o que favorece o desenvolvemento da dimensión social do alumno.

c) Atender ó feito de que os alumnos son diferentes entre si. No proceso educativo deberase procurar que cada alumno alcance o seu máximo desenvolvemento persoal e exercite realmente as súas capacidades, adaptando as ensinanzas e as actividades ás posibilidades, necesidades e intereses de cada un.

d) Aplicar estratexias de exposición e de indagación; tendo en conta a importancia destas últimas xa que serven de estímulo o alumno para realizar unhas actividades de busca que poden ser moi variadas: localizar textos da Biblia, consultar unha enciclopedia ou un dicionario, buscar unha determinada información nun libro de historia ou en Internet, facer unha enquisa ou aplicar un cuestionario, recoller unha determinada información do seu entorno, etc.

e) Fomentar a creatividade e a expresión persoal do alumno: a formación relixiosa debe servir de axuda ós alumnos para a elaboración de xuízos persoais e para expresar de modo persoal e libre a súa visión cristiá da vida.

f) Establecer as bases para un diálogo coa realidade cultural nunha dobre dimensión: en primeiro lugar, dándolles a coñecer a influencia mutua entre o feito relixioso e a cultura occidental; e despois, axudándolles a xulgar e a valorar os feitos culturais (ideas, actitudes, comportamentos, etc.) á luz da fe. Neste sentido é importante destacar a importancia da interdisciplinariedade, relacionando os coñecementos que van adquirindo nas clases de relixión cós que adquiren noutras áreas.

g) Impartir a clase de relixión nun clima que facilite a liberdade do alumno: o coñecemento da fe ofrecese, non se impón.

METODOLOXÍA QUE SE VAI APLICAR:

A presente programación posibilita unha concreción didáctica que deberá partir do nivel de desenvolvemento dos alumnos e dos coñecementos previos acadados. Desta maneira posibilitará a construción de aprendizaxes significativas (aprender a aprender) mediante estratexias cognitivas que permitan modificar os esquemas previos e a aplicación de destrezas de planificación e regulación da propia actividade de aprendizaxe. Empregaremos diversas técnicas e estratexias docentes, como o fomento do traballo en equipo, a busca persoal de información complementaria, a provocación da curiosidade por coñecer acontecementos que explican en gran parte a nosa actualidade, e a creatividade que posibilita unha dimensión gratificante do esforzo que toda aprendizaxe implica.

Para iso, as actividades programadas serán o máis variadas posibles e adaptadas ao grao de desenvolvemento de cada unidade e aos diferentes niveis da clase. Destacamos as actividades iniciais como os test autoavaliativos, a técnica da choiva de ideas (brainstorm), etc., que nos permiten detectar os coñecementos previos, tanto polos propios alumnos como polo profesor, facilitándonos axustar estratexias e metodoloxías; tamén as actividades de desenvolvemento como os comentarios de textos bíblicos, teolóxicos, artigos de periódicos ou revistas; a análise de mapas e gráficos, que posibilitan a fixación espacial e temporal dos acontecementos máis importantes na Historia da Igrexa; a interpretación de cadros e outras imaxes, con máis capacidade suxerente da vida relixiosa, e o visionado de documentais e películas, que nos permiten afondar en aspectos clave da vida cristiá.

Como conclusión, consideramos importante a nivel metodolóxico:

- * Formular os procesos de ensino-aprendizaxe en torno a problemas didácticos en relación cos obxectos de estudo propostos coa finalidade de incitar á curiosidade e propiciar procesos de busca e elaboración de informacións.
- * Traballar con diferentes fontes de información TIC.
- * Empregar unha metodoloxía dinámica, interactiva, participativa.
- * Aplicar diversidade de recursos (manuais, bíblicos, audiovisuais, TIC...)
- * Crear un ambiente adecuado de traballo, humano e intelectual, para o cal haberá que prever eficazmente as formas de organizar o espazo, o tempo, e o traballo individual e en equipo (moi relevante este último).
- * Propiciar a elaboración, consolidación e maduración de conclusións persoais dende o punto de vista relixioso, acerca dos contidos traballados que permitan unha progresiva complexidade dos esquemas de coñecementos dos alumnos para ir construíndo solidamente o proceso de aprendizaxe.

* Facilitar dende unha óptica de vida cristiá, a aplicación do aprendido a outras situacións e contextos para propiciar a participación dos alumnos na solución de conflitos e problemas reais.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Apuntes do profesor.
Caderno diario de clase do alumno
A biblia e mapas de escenarios bíblicos
Recursos interactivos,

A materia observará e concretará os principios de carácter psicopedagóxico que constitúen a referencia esencial para unha formulación curricular coherente e integradora entre todas as disciplinas dunha etapa que debe respectar un carácter común á vez que respectuoso coas diferenzas individuais. Son os seguintes:

A nosa actividade como profesores será considerada como mediadora e guía para o desenvolvemento da actividade construtiva do alumno. Terá como referente o desenvolvemento das competencias básicas da educación básica.

Partiremos do nivel de desenvolvemento do alumno, o que significa considerar tanto as súas capacidades como os seus coñecementos previos.

Orientaremos a nosa acción a estimular no alumno a capacidade de aprender a aprender.

Promoveremos a adquisición de aprendizaxes funcionais e significativas.

Buscaremos formas de adaptación na axuda pedagóxica ás diferentes necesidades do alumnado.

Impulsaremos un estilo de avaliación que sirva como punto de referencia á nosa actuación pedagóxica, que proporcione ao alumno información sobre o seu proceso de aprendizaxe e permita a participación do alumno no mesmo a través da autoavaliación e a coavaliación.

Fomentaremos o desenvolvemento da capacidade de socialización e de autonomía do alumno.

Os contidos da materia preséntanse organizados en conxuntos temáticos de carácter analítico e disciplinar. No entanto, estes conxuntos integraranse na aula a través de unidades didácticas que favorecerán a materialización do principio de interdisciplinariedade e intradisciplinariedade.

En resumo, polo que respecta aos materiais, recursos didácticos e organización de espazos, os contidos e obxectivos planificados non serán traballados só na aula, senón que se aproveitarán na medida que sexan necesarios para un mellor desenvolvemento didáctico nos diferentes espazos do centro, como a biblioteca, a aula de informática e o salón de actos.

Estes espazos posibilitan a aplicación e aproveitamento dunha maior variedade de recursos didácticos como libros de consulta (bíblicos, teolóxicos, filosóficos históricos, divulgación científica, etc.), mapas (Palestina en tempos de Xesús, expansión do cristianismo, etc.), documentais (sobre as grandes figuras da relixión cristiá como Xoán Paulo II, Teresa de Calcuta, etc.), películas (como *¿Xesús de Nazaret?*, *¿Os dez Mandamentos?*, etc.), páxinas web (ONGD, Conferencia Episcopal, Vaticano, etc.), ou xogos; e todos eles veñen a complementar ás explicacións do profesor, ao libro de texto e ao traballo no caderno dos alumnos. Redes sociais: vídeos de persoas católicas en youtuber, instagram ou facebook. Tamén se ofrece a posibilidade da utilización de apuntamentos do profesorado ou fotocopias para os alumnos, sempre e cando consideremos que é necesario afondar nalgún tema, ben porque o libro de texto non o recolle, ou ben porque non se adapta suficientemente ás nosas necesidades.

Os recursos didácticos que se propoñen están en coherencia e ao servizo dos demais elementos desta programación

didáctica. A insuficiente carga lectiva da nosa materia esixe unha planificación que permita rendibilizar os tempos de traballo directo co grupo para desenvolver o programado. Os recursos didácticos dispoñibles son:

- Apuntes do profesor.
- Caderno de clase do alumno.
- A Biblia.
- Mapas de escenarios bíblicos.
- Diferentes recursos interactivos. (videos de You tube, documentales e reportaxes das redes sociais relacionados cos diferentes temas).
- Cine na aulas
- PC da aula e máis o encerado dixital.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Pasaremos unha pequena enquisa adaptada ás características do alumnado sobre os contidos xerais que se supón deben saber. Se ben é certo que dadas as características da nosa asignatura (nenos que sempre a cursan, nenos que un ano sí e outro non, nenos que a cursan por primeira vez...) Polo que seremos flexibles e nos adaptaremos ás circunstancias de cada grupo.

Se realizará ao inicio de cada UD, cunha función formativa e de diagnose da realidade da que parten os rapaces (test autoavaliativos, choiva de ideas, etc.)

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	12	12	12	12	13	13	13	13	100
Proba escrita	60	40	40	50	80	80	40	80	59
Táboa de indicadores	40	60	60	50	20	20	60	20	41

Criterios de cualificación:

A avaliación na materia de Relixión, que se realizará ao longo de cada trimestre, terá como finalidade valorar a evolución do alumno no seu proceso de ensino-aprendizaxe tendo en conta a secuenciación de contidos que se estrutura para cada curso da E.S.O. Tamén facilitará ao profesor a recollida de información precisa que lle permita axustar as medidas educativas necesarias para que cada alumno poida acadar as capacidades básicas expresadas nos obxectivos.

Atendendo ao momento en que se realizará a avaliación, o seguimento ao alumno farase en tres fases:

* Inicial: Se realizará ao inicio de cada UD, cunha función formativa e de diagnose da realidade da que parten os rapaces (test autoavaliativos, choiva de ideas, etc.)

* Procesual: Feita ao longo do curso co fin de detectar dificultades ou desaxustes na aprendizaxe e tomar medidas para corraxilos. Realizarase a través de actividades habituais de ensinanza (observación na aula, traballos dos alumnos, etc.)

* Final: Realizarase ao final do proceso cunha función sumativa complementaria da formativa e de diagnose, para comprobar o grao de adquisición das competencias básicas. Non se valoran só os resultados senón a valía do proceso.

* É importante insistir en que a fe do alumno (téñaa ou non), non é o obxectivo da avaliación, e esta deberá respectar a intimidade da conciencia persoal de cada un, o que obriga ao profesor de relixión a avaliar tan só as competencias básicas que se propoñen na materia dende esta programación.

Posto que no proceso de ensinanza-aprendizaxe os obxectivos establecen contidos e competencias clave diversas, a avaliación na materia de Relixión deberá valorar todos estes aspectos. Así pois os procedementos e instrumentos de avaliación constan dos seguintes indicadores:

- * A ficha de seguimento do profesor, que valorará a asistencia, actitude, participación, cumprimento das actividades obrigatorias e a realización de actividades voluntarias.
- * Amosar unha actitude positiva cara á materia de Relixión logrando a adquisición dos valores que son necesarios para unha convivencia respectuosa e harmónica cos demais, fortalecendo dese xeito un espírito crítico e solidario.
- * A realización de probas escritas (se se considerasen oportunas), ou traballos obrigatorios, (individuais ou en equipo). Tamén é destacable a observación directa na clase.
- * As tarefas realizadas no aula e a través dos cinefórum e a visualización de documentais.
- * A corrección do caderno de clase do alumno, no que este recollerá tódalas actividades propostas, así como as conclusións dos debates, postas en común, apuntes de clase, traballos persoais, etc. realizados durante o curso. O caderno de clase entregárase ao profesor (se este así o requirise), para a cualificación de cada avaliación así como ao remate do curso.
- * A análise, síntese, interpretación, produción, resolución de problemas e o uso da información.
- * A responsabilidade, o esforzo, o respecto, o traballo en equipo, a participación, a tolerancia e a creatividade.

Numericamente valoraremos así:

-10% actitude cara a asignatura e o compromiso con ela.

-20% polo caderno de clase.

-70% Traballos individuais, por parellas, de grupo (o 50% deste apartado será cada avaliación traballo individual o persoal).

O redondeo da nota: a partir de 0,5 redondeamos o seguinte número.

A nota final será a media das notas das tres avaliacións.

Criterios de recuperación:

Tal é como temos plantexada a asignatura no noso departamento, é moi difícil que os nosos alumnos teñan que recuperar, pero se se dese o caso, tendrían que presentar algun traballo sinxelo sobre a Unidade didáctica en cuestión. O profesor facilitará todo o necesario.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

en 1º da ESO non procede.

6. Medidas de atención á diversidade

A metodoloxía da materia de Relixión Católica terá en conta os principios do Deseño Universal da Aprendizaxe para programar propostas didácticas compostas por prácticas de aprendizaxe, ensinanza e avaliación que contribúan a enriquecer o proceso de desenvolvemento integral do alumnado, favorecendo o seu progreso no recoñecemento da tradición relixiosa e cultural do ámbito familiar e social, na adquisición de actitudes, valores e crenzas necesarios para a súa vida persoal e na sociedade, no crecemento interior e no proxecto vital, así como na expresión do seu emocións e vivencias propias de xeito respectuoso e empático xerando ambientes inclusivos e interculturais. Deste

xeito, promóvense procesos pedagóxicos accesibles para todos pola diversidade de estratexias e recursos, espazos e tempos, empregados na aula e pola adaptación do currículo ás necesidades dos distintos ritmos de aprendizaxe. No deseño das actividades desta materia terase en conta a flexibilidade do currículo, os contextos de ensinanza inclusiva, e o uso de recursos accesibles para A resposta educativa adecuada a todo o alumnado concíbese a partir do principio de inclusión, entendendo que Este é o único xeito de garantir o desenvolvemento de todos, promover a equidade e contribuír a unha maior cohesión social. A atención á diversidade é unha necesidade que abarca todas as etapas educativas e todos os alumnos. É dicir, trátase de contemplar a diversidade do alumnado como un principio e non como unha medida que se corresponde coas necesidades duns poucos. Empregaranse as medidas de atención á diversidade que sexan necesarias en coordinación co equipo de orientación: prestarase apoio dentro da aula aos alumnos e alumnas que o requiran e faranse as adaptacións curriculares que se estimen oportunas. Estas últimas serán elaboradas despois dunha avaliación inicial.

O asesoramento do Departamento de Orientación será moi importante cara a detección e aplicación das medidas oportunas aos alumnos con necesidades específicas de apoio, as cales serán sempre de carácter extraordinario e aplicables só no caso de que as medidas ordinarias non dean resultado. Nas unidades didácticas inclúense contidos para aqueles alumnos que poden ampliar o desenrolo das súas capacidades. Tamén se ten en conta aos alumnos que teñen dificultades para realizar correctamente o proceso de aprendizaxe e propóñense actividades de reforzo. Pensando nestes alumnos ofrécense sínteses moi breves e actividades sinxelas que facilitan o adecuado aprendizaxe.

En cada unidade didáctica, e especialmente no libro do profesor, danse indicacións específicas para o tratamento da diversidade e súxírense exercicios de reforzo e de ampliación.

Ademais, para ser fieis á singularidade de cada alumno e alumna trataremos de:

- * Escoller en cada caso o máis apropiado propoñendo variedade de actividades para un mesmo contido: non todos os alumnos realizarán as mesmas actividades. Diferenciamos contidos prioritarios dos outros complementarios e de ampliación.
- * Graduar as diversas aproximacións que poden darse a un mesmo criterio de avaliación.
- * Utilizar metodoloxías diversas, empregando materiais didácticos variados e graduados en función da súa dificultade.
- * Favorecer equipos na clase que posibiliten a interacción: agrupamentos flexibles e ritmos distintos. Os grupos de traballo non estarán sempre formados por os mesmos alumnos senón que estarán en función da tarefa a realizar.
- * Para alumnos máis motivados faranse actividades de ampliación que lles axuden a desenvolver as súas capacidades.
- * Para alumnos con dificultades no proceso normal de aprendizaxe ofreceranse actividades sinxelas, breves e de reforzo coa intención de prestarlles todo o apoio que precisen.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - ¿ Comprensión lectora (CL) ¿ Expresión oral e escrita (EOE) ¿ Comunicación audiovisual (AC) ¿ Competencia dixital (CD) ¿ Emprendemento social e empresarial (ESE) ¿ Fomento do espírito crítico e científico (FECC) ¿ Educación emocional e en valores (EEV) ¿ Igualdade de xénero (IG) ¿ Creatividade (CR) ¿ Educación para a saúde (ES) ¿ Formación estética (FE)	X	X	X	X	X	X	X	X

Observacións:

Si, defínese no artigo 121 da LOMLOE que o proxecto educativo do centro incluirá un tratamento transversal da educación en valores, o desenvolvemento sostible, a igualdade entre mulleres e homes, a igualdade de trato e a non discriminación e a prevención da violencia contra as nenas. e as mulleres, o acoso escolar e o ciberacoso, así como a cultura da paz e os dereitos humanos. Pola súa gran utilidade podemos utilizar os definidos pola normativa nacional para a ESO (art. 6.5 RD 217/2022): comprensión lectora, oral e expresión escrita, comunicación audiovisual, competencia dixital, emprendemento social e empresarial, fomento do espírito crítico e científico, educación emocional e en valores, igualdade de xénero, creatividade, educación para a saúde, incluída a formación afectivo-sexual, estética, educación para a sostibilidade e o consumo responsable. , respecto mutuo e cooperación entre iguais.

- Comprensión lectora (CL)
- Expresión oral e escrita (EOE)
- Comunicación audiovisual (AC)
- Competencia dixital (CD)
- Emprendemento social e empresarial (ESE)
- Fomento do espírito crítico e científico (FECC)
- Educación emocional e en valores (EEV)
- Igualdade de xénero (IG)
- Creatividade (CR)
- Educación para a saúde (ES)
- Formación estética (FE)
- Educación para a sustentabilidade e o consumo responsable (DESC)
- Respecto mutuo e cooperación entre iguais (RMCI)

Traballando cos mesmos descritores operativos que as demais materias, a materia de Relixión pódese integrar como materia en proxectos interdisciplinares e traballos por áreas. No propio coñecemento recóllese a relación con outras disciplinas, especialmente Lingua, Historia, Xeografía, educación plástica e visual, etc.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición
Excursión a Santiago de Compostela	Realización do derradeiro km do camiño de Santiago, visitar a Catedral, o museo das peregrinacións e as rúas cercanas.
Excursión en Vilagarcía	Para coñecer o Pazo de Vista Alegre e unha igrexa parroquial

Observacións:

Sempre que o tempo o permita. a excursión a Santiago realizarase no primeiro trimestre e a visita a Vilagarcía no segundo.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro	
I.	PROGRAMACIÓN
II.	PLANIFICACIÓN DA SITUACIÓN DE APRENDIZAXE

III. ANÁLISIS DO DESENEIRO DA SECUENCIA:

Descrición:

ENQUISA PARA AUTOAVALIACIÓN ATENDENDO A ESTES TRES INDICADORES:

I. PROGRAMACIÓN

- A programación axústase ao marco normativo curricular estatal e autonómico e ao currículo de Relixión
- A programación adáptase ás características do centro, do grupo ou do alumnado
- A programación vincula este curso co perfil de saída, os descritores operativos e os obxectivos de cada etapa
- Distribuíronse os criterios e coñecementos para cada un dos cursos do ciclo
- Elixíronse pedagogías activas que contribúan á aprendizaxe competencial
- Conseguín manter unha relación entre as actividades a desenvolver na situación de aprendizaxe e o desenvolvemento dos descritores operativos.
- Teño en conta a diversidade do alumnado en canto a capacidades, distintos niveis cognitivos, ritmos e estilos de traballo, habilidades, estilos de aprendizaxe...
- Planifiquéi as tarefas seguindo os principios da UDL
- Elaborei e compartei co alumnado indicadores de logro da secuencia.

II. PLANIFICACIÓN DA SITUACIÓN DE APRENDIZAXE

- A estrutura da situación de aprendizaxe inclúe todos os elementos formais.
- Planifiquéi as situacións de aprendizaxe en función dos criterios de avaliación establecidos polo currículo
- Empreguei en cada secuencia os coñecementos que me permitían progresar na adquisición da competencia específica correspondente.
- A situación de aprendizaxe tivo en conta os descritores operativos das competencias clave e buscou o diálogo curricular con outras materias.
- A secuencia ten unha tarefa final significativa e é adecuada aos criterios de avaliación.
- Conseguín manter unha relación entre as actividades a desenvolver na situación de aprendizaxe e o desenvolvemento dos descritores operativos.
- Teño en conta a diversidade do alumnado en canto a capacidades, distintos niveis cognitivos, ritmos e estilos de traballo, habilidades, estilos de aprendizaxe...
- Planifiquéi as tarefas seguindo os principios da UDL
- Elaborei e compartei co alumnado indicadores de logro da secuencia.
- A programación é flexible para responder ás circunstancias de cada curso ou grupo

III. ANÁLISIS DO DESENEIRO DA SECUENCIA:

- Tentei vincular os novos coñecementos ás experiencias previas do alumnado e ao seu propio contexto vital.
- Establecín relacións entre os seus coñecementos previos e os novos.
- Expliquei os obxectivos da situación de aprendizaxe.
- Detallei todos os pasos a seguir e a secuencia temporal é detallada, coherente e viable.
- Marquei os prazos tendo en conta o tempo de traballo dispoñible.
- Xustificuei a adecuación do produto final ao desafío proposto.
- En cada sesión dei pautas para o traballo do alumnado
- Presentei aos alumnos problemas de complexidade axeitados á súa idade.
- Tentei adaptar as actividades a contextos e situacións reais (fóra da aula ordinaria); por exemplo; realización de entrevistas, reportaxes fotográficas,...
- Intentei establecer conexións nalgunha actividade da situación de aprendizaxe con outras áreas ou materias.
- Incorporei e utilicei normalmente ferramentas dixitais e Internet nas tarefas propostas.
- Favorecín procesos de reflexión sobre a propia aprendizaxe (metacognición) a través de instrumentos como o diario de reflexión.
- As tarefas da situación de aprendizaxe teñen unha estrutura cooperativa.
- Os equipos están configurados con alumnos heteroxéneos.
- Facilitei a interdependencia e a responsabilidade individual dentro do traballo en pequeno e gran grupo.
- Ofrecín oportunidades frecuentes de interacción e discusión.
- Promovei a distribución de tarefas utilizando roles diferentes e rotativos.
- Ofrecín un clima de aula gratuíto, motivador e democrático.
- Usei e propuxen ao alumnado estratexias de resolución de conflitos.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Debido ao carácter interrelacional do proceso de ensino-aprendizaxe, o profesor de Relixión tamén deberá revisar continuamente a súa labor docente na medida que os resultados acadados non respondan ás previsións. A avaliación, polo tanto, afecta a todos os implicados no proceso educativo no cal se dan relacións humanas recíprocas que serán máis enriquecedoras na medida en que todos os suxeitos aporten o mellor de si mesmos.

O profesor avaliará os procesos de ensinanza e a súa propia práctica docente en relación co logro os obxectivos do currículo, e tamén en relación ás necesidades educativas do centro e ás características específicas dos alumnos.

Os resultados da avaliación da aprendizaxe dos/as alumnos/as e do proceso de ensinanza, servirán para modificar aqueles aspectos da programación educativa e do proxecto curricular que se detectaron como pouco axeitados ás características dos alumnos/as e ao contexto do centro.

Os procedementos para avaliar a programación de Relixión Católica son de dous tipos:

1. Unha avaliación de progreso:

- * Haberá que ir vendo o axuste de obxectivos, contidos, criterios de avaliación, procedementos e actividades á realidade do alumnado, ás súas necesidades e características e á realidade das posibilidades educativas do Centro.
- * Valorarase tal axuste nas reunións de Departamento e nas avaliacións e, se resulta pouco axeitado, haberá de modificarse durante o percorrer do curso.

2. Unha avaliación final:

- * Prestarase moita atención ao porcentaxe de alumnos que, na súa avaliación final, queden coa relixión sen aprobar.
- * Os erros detectados recolleranse na Memoria Final de curso para a elaboración da programación do próximo curso.

Para levar a cabo o seguimento do desenvolvemento da programación didáctica, así como o seu rendemento e a súa posterior revisión e adaptación caso de seren detectados desaxustes, este departamento de Relixión empregará as seguintes ferramentas na medida que se revelen necesarios:

- * Reunións do departamento e das coordinacións de curso e nivel.
- * Enquisas de autoavaliación do alumnado.
- * Enquisas de autoavaliación do profesorado.
- * Guías de análise.
- * Enquisas ao alumnado e ao profesorado.

1 - MODELO DE AUTOAVALIACIÓN AO PROFESORADO.

- A programación está deseñada en relación co currículo
- A programación ten en conta os acordos tomados na PXA .
- A programación está redactada cunha linguaxe clara .
- A programación establece de modo explícito o proceso de avaliación para o alumnado con materias pendentes de cursos anteriores.
- Teño en conta a diversidade á hora de facer a programación
- A programación establece de modo explícito actividades complementarias e extraescolares.
- A programación concreta os elementos transversais a traballar en cada curso.
- Realizo a planificación co meu grupo clase tendo en conta a programación da materia.
- Selecciono e secuencio os contidos cunha distribución e nivel de progreso adecuado as características do grupo de alumnos.
- Temporalizo os estándares de aprendizaxe trimestralmente.
- Establezo de modo explícito os criterios, procedementos e instrumentos de avaliación e autoavaliación
- Planifico a miña actividade de modo coordinado co profesorado do departamento.
- Teño organizadas as actividades de recuperación para o alumnado que non acadou os obxectivos.

- Reflexionei e avaliei o meu traballo docente ao longo do desenvolvemento da situación de aprendizaxe, realizando modificacións (nas tarefas, nos contidos, na metodoloxía...) cando fose necesario.
- Fixen un repaso da conveniencia dos coñecementos básicos empregados para acadar os criterios de avaliación.
- Dei resposta regularmente a cada produción do estudante.
- Establecín e realicei momentos de avaliación, autoavaliación e coavaliación formativa nos que o alumno puido realizar cambios en función da retroalimentación recibida.
- Usei diversas ferramentas de avaliación ao longo da tarefa (diario de reflexión, portafolio, observación, probas escritas ou orais,...).
- Tiven en conta os criterios de cualificación acordados e difundidos. Estes criterios refírense non só aos resultados das probas senón tamén ao logro das competencias.

9. Outros apartados